

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. || Lv dovici || De Ponte Vallis-|| Oletani, È Societate ||
Jesv Theologi.|| De || Christiani hominis || Perfectione In
Qvo-|| libet eius Vitæ genere.|| Tomi Qvatvor.||**

Quorum argumenta ex S. Rvth Historia præcipué desumpta

Puente, Luis de la

Coloniæ Agrippinæ, 1625

Cap VII. Christianam gubernationem fundari debere in charitate cum mansuetudine, clementia, & misericordia: locum tamen zelo ipsi dandum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39637

effectus est, qui Regnum consequeretur, cuius Saul indignum se reddiderat. Hic enim regnum amisit, eò quòd non paruerit Deo in occidendis Principibus Amalech, iuxta Dei mandatum; David autem illud acquisiuit, quia magno Zelo obtulit se ad occidendũ Gignantem, qui Deum viuum irridebat. Saul eiectus fuit ex Regno ob conculatum præceptum; David ad Regnum promotus, eò quòd consilio paruerit, cum non iussus exijt ad pugnam, vt fratres suos à periculo liberaret. Saul cum esset Rex, ad quem propterea bellum spectabat, etiamsi alia etiam graua bella superasset, timuit tamen Gignantem, seseque retrahebat: eò quòd inobedientia sua fortitudinem ipsi abstulisset zeliq; defectus timidum reddidisset. David verò etiamsi iuuenis, nec similes congressus expertus, nihil timet, neque hunc refugit: quia bona ipsius conscientia feruorque & zelus fortitudinem eius auget. Id enim significat verbum illud Dei: *p vir obediens loquetur victoriam*: quia remunerat Deus zelum *obedientia* dono *fortitudinis*: vt in bellicis congressibus victoria potiatur. In eo igitur gloriantur Reges, & gubernatores, quòd sint ipsi Deo suo valde obediens; ac zelantes, vt omnes sui subditi tales sint. Nam si prædicta exempla imitentur insignium illorum *undecim* virorum, etiam bona consequentur, quæ illi obtinuerunt.

David Ze o regnum obtinuit, quod Saul remissione amisit.

p Pro. 21. 28

Obedientia victrix.

CAPVT VII.

CHRISTIANAM GVBERNATIONEM FVNDARI
debere in charitate cum mansuetudine, clementia & misericordia: locum tamen zelo ipsi dandum.

HACTENVS Zeli opera ad eò extulimus, vt opus sit statim illi terminos ac limites adhibere: ne contra reliquas charitatis matris suæ proles erigatur. Ad cuius explicationem reuocandi sunt in memoriam duo modi, quibus supremus hominum gubernator in eisdem gubernandis est vsus, à quo discere illos oportet duos suos gubernandi modos: alterum cum *amore & lenitate*; alterum cum *timore & asperitate*: quorum meminit ipse Dominus per Zachariam Prophetam dicens: *a assumpsi mihi duas virgas ad gubernandum gregem meum, vnã vocaui decorẽ, & alterã vocaui funiculum*: quo & agri mensurantur, & ex eo fit etiam *b flagellum*, quo Rei puniuntur. Hæ *due* virgæ significant duos modos gubernationis, quibus Deus D. N. homines in varijs statibus gubernauit. *Primum* enim eos gubernauit cū *amore & lenitate* in statu Innocentiæ: cui modo apte competit nomen *decoris* propter pacem, lætitiã, & felicitatẽ, quam cum Iustitia originali habebat: quãuis præceptũ quoddã illis impo-

Duo modi gubernationis diuina.

a Zach. 11. 7

b Ioan. 2. 15.

Nec amor
sine timore.

c Zach. 11. 10.

d Gen. 3. 23.

Nec timor
sine amore.

c Cap. 6. 7.

Ibi.

Vide Rib. r.

f Gen. 8. 21.

g Cap. 9. 11.

Virga de
coris.

Et
Funiculi.

h Gen. 17. 3.

i Deut. 9. 26.

29.

Virga deco-
ris & here-
ditatis.

fuerit minando mortē, si illud transgredere-
tur. Semper enim gubernatio ex
amore, habere debet non nihil timoris adiunctum. Sed quoniam Adamus præ-
ceptū illud fuit transgressus, etiā Deus virgā illam confregit, dissoluens itatū
Innocentiæ, c. & tulī, inquit, virgam meam, que vocabatur decus, & subiecit eam:
& tunc capit alter status, & modus gubernandi, stringendo funiculos cū se-
ueritate & punitione. Nam statim repleuit maledictionibus & miserijs Euam,
& Adamū, & demisit eos e Paruaq̄ voluptatis, & collocam̄ ibi Cherubim cum
gladio flammeo, qui significabat alterū modum gubernationis per timorē &
terrorem. Quamuis etiam aliqui amoris & ipse mitterit, promittens illis
peccati reparationē, per aliquem ex eorum successoribus. scilicet Messum. Sed
cū homines carnem haberent male propensam, ad eodē vitā suā corruperunt,
vt iratus in eos Deus, secundā etiam hanc virgam frangeret, & delens totum ge-
nus humanū per diluuiū, excepto Noe & septē alijs, qui in arca fuerūt ser-
uati. Et tūc cœpit Deus hos duos gubernationis modos renouare, recipiens
duas illas virgas, quæ (vt interpretatur S. Hieron.) ad literam significant duo
pacta, quæ ipse fecit cū hominibus, ad eos gubernandos. Alterū fuit cū Noe,
& ab ipso descendētibz, quod nunquā fuit amplius esset illos aqua deleturus, cō-
stituēs in huius misericordiæ & clementiæ signū g Arcū cœli: & tunc nullum
aliud onus hominibus impoluit, præter legem naturalem & fidem, in reparato-
rē humani generis, per arcū illū significatū. Ac propterea hanc virgā appel-
lauit decore, ob cœlestis huius Arcus pulchritudinē, & magnum bonū quod
significabat: præcipuē verō eodē quod pulcherrimū esset & gloriosum, quod
ipsemet Deus homines gubernaret, non cū terrore diluuijs, sed cum amore &
spe magnorum fauorū & gratiarum. Sed quoniam homines malē propensi
erant ad carnis suæ oblectationes, sensim eas sunt secuti, & in tot vitia, etiam
Idololatriæ, prolapsi, vt Deus hanc virgam cōtriuerit, & Gentiū populo re-
pulsō, particularē populū Hebræū elegerit: h̄ pactū iniens eum Abraham, e-
iusq̄ semine, & hanc appellauit hereditatem: quia peculiari modo eam acce-
pit in hereditate suam: statuens eam gubernare per scriptam legem, quæ erat
lex timoris, minis, & tēporalibus imprecationibz plena in eos, qui eā tran-
gredere-
tur. Sed & hic populus rebellis fuit Deo, eiusq̄ legi, & insurrexit in
ipsum redemptorē & Melliam venientem ad ipsum saluandū. Quī commi-
nuit secundā hanc virgam, abrogando legē hanc timoris, nouam verō miti-
tuendo amoris plenā, cum qua ignē Spiritus sancti, eiusq̄ gratia, & charita-
tis feruorem communicauit: qua lege, maiori multō suauitate & efficacitate
homines gubernat, & in rebus omnibus ad ipsorum salutē & perfectionem
spectantibus dirigit. Hæc est virga ipsius Christi, quæ per excellentiam vo-
cari potest decus & hereditas, eodē quod faciat homines decoros per gratiam,
filios Dei, amicos suos, & sui cœli heredes. Et quando hanc virgam siue ba-
culum

culum ei pastori tradidit, quem suo loco constituabat, *licet eum examinavit de amore: vt intelligeret, totā suam gubernationem fundari debere in amore, respiciendo ac dirigendo illum, ad oves suas secundum legem charitatis perficiendas, signando eas hoc amoris signo, quod ipsi imprimitur cordi.*

S. I. *Charitas in gubernatione.*

EX hoc iacto fundamento colligere licet, omnem Christianam gubernationem non solum Prælatorum Ecclesiasticorum, sed Principum etiam secularium debere præcipue fundari in *charitate*, & in *duplici amoris actu, interiori scilicet & exteriori*, quos S. Thomas *benevolentiam & beneficentiam* appellat: ita vt idem bonum subditis suis velint, quod sibi ipsis; faciantque illis bene, quantum licet iuxta illorum necessitatem: non exclusis ab hoc amore prauis, improbis, aut ingratis; sed imitantes supremum magnæ huius mundi Reip. gubernatorem: a *qui solem suum oriri facit super bonos & malos, & pluit super iustos & iniustos*. Vt omnes gubernatores intelligant, se debere in hoc amore tanquam paterno eminere, erga omnes sub ipsorum gubernatione existentes; beneque illis facere etiam immeritis. Ita vt sol sapientiæ & prudentiæ suæ bonos & malos illustret; & *pluuia* beneficiorum suorum extendatur ad iustos & iniustos: vt *boni* ad viam virtutis sequendam anhelent; *improbi* verò vitiorum viam deserant. Gubernent eos potius *amore* quam *timore*, *beneficiis*, quam *suppliciis*. Ostendant se potius *parentes*, quam *tyrannos*: vt subditi potius tanquam *filii* obediant, quam vt *serui* & *coacti*. Erudimini, ait S. Bernardus, qui iudicatis terram, discite, subditorum *matres* vos esse debere, non *dominos*. Studete magis *amari*, quam *metui*. Et si interdum *seueritate* opus est, *paterna* sit, non tyrannica. Matres fouendo; patres vos corripiendo, exhibeatis. Mansuescite, ponite feritatem: Suspendite verbera: Producite vbera: pectora lacte pinguescant charitatis: nō typho turgeant superbiæ. Quid iugum vestrum super eos aggrauatis: quorum potius onera portare debetis? Hæc S. Bernardus. maximi enim momenti pro omnibus, qui gubernant, dare omnem operam, vt potius *amentur*, quam *timeantur*. Nam (vt ait S. Ambro.) nihil tam utile, quam amari; nihil tam inutile, quam non amari; aut, quod peius est, odio haberi. Si enim gubernator ametur a subditis: (vt supra de priuatis dominis dicebamus) illi obedientes erūt, fideles, & in obsequio suo constantes; faciesq; de eis quicquid vult, & in fines ad quos tua gubernatione tēdis. Quod si querat, (ait idem Sanctus) quomodo te reddes amabilem? In primis respondeo; *virtute*; quia grata est omnibus bonitas, & in omnibus diligitur, si cum lenitate morum, suauitate conditionis, moderatione mandatorum, & humanitate sermonis, cōiungatur. si cū humilitate oēs honores, & cum modestia in tuis actionibus, cum mansuetudine in agendo cum omnibus, eandem o-

stendas,

k Ioa 21. 15.
Lex amoris.

Diligite inimicos.

2. 2. 9. 27. 41
2. 9. 31. 41

2 Mat. 5. 45.

Ser. 3. in
Cant. non
multo post
initium.

Amor ner-
uus regni.

Li. 2. offic.

Tract. 3. c.
4. 5.

Virtus amo-
ris semen.

¶ stendas, & sic eos amando, te reddes amabilem: quid tam inlitum naturæ,
 ¶ quàm vt diligentem diligas, & ames eum, à quo amari velis? Si vis ab alijs
 ¶ amari, præuenias illos amore tuo: tuus enim amor illorum amorem excita-
 ¶ bit, & ita amaberis amando. Aspice duos illos insignes duces populi Dei,
 ¶ Moysen & Dauidem, qui in charitate & mansuetudine valdè excelluerunt,
 ¶ ac propterea eorum subditi valdè eos dilexerunt, venerati sunt, eisque
 ¶ promptissimè paruerunt. Et quamuis Moyses clarus adedè esset in prodi-
 ¶ gijs, plus tamen, ait idem S. Ambrosius, eum pro mansuetudine & amabili
 ¶ humanitate diligebant, quàm pro factis admirarentur. Dauid quoque imperium
 ¶ suum constans fecit & perpetuum, eò quòd à subditis amaretur; &
 ¶ diligere à subiectis, quàm timeri maluerit. Quicquid enim in amore fundatur,
 ¶ diuturnius & solidius est, quàm quod fundatur in timore. Et hic commodè
 ¶ habet locum, quod dixit Apostolus b *Charitas nunquam excidit*, ac proinde
 ¶ regnum & gubernatio in ea fundata stabilis est: & omnia cedunt in ipsius
 ¶ gubernantis & subditorum vtilitatem. Accipe semel, ait S. Augustinus, bre-
 ¶ ue præceptum: dilige, & quod vis, fac. Siue taceas, dilectione taceas; siue cla-
 ¶ mes, dilectione clames: si emendes, dilectione emendes: siue parcas, dile-
 ¶ ctione parcas. Radix sit intus dilectionis, non potest de ista radice nisi bo-
 ¶ num existere. Nec solum tibi erit bonum, sed ijs etiam, qui tibi sunt com-
 ¶ missi, nam omnia illis erunt vtilia, cum vident esse cum amore coniuncta,
 ¶ & sciant veritatem illius sententiæ Spiritus sancti: *c meliora sunt vulnera di-*
 ¶ *ligentis, quàm fraudulenta oscula odientis.* benè verò ea appellat *fraudulenta*:
 ¶ quia videntur esse amor, cum sint verum odium, sicut etiam pœnæ ab a-
 ¶ amante videntur odia, cum verè sint amor; charitas enim quicquid facit, fa-
 ¶ cit *more columbino, non coruino.* Hic enim oculos eruit; columba verò sine fel-
 ¶ le est, rancoris & indignationis: quæ et si rostro & alis suum protegat nidus:
 ¶ est tamen sine felle, ob amorem in suos pullos. Et propterea Spiritus san-
 ¶ ctus venit in figura columbæ: vt intelligas, si Spiritum Dei habeas, quid-
 ¶ quid feceris, siue reprehendas, siue punias, esse debere cum puritate & leni-
 ¶ tate columbina, absque alicuius amaritudinis mixtione, & cum spiritu ve-
 ¶ ræ charitatis. Quæ, vt supra est dictum, stupendam vim habet, ad gaudium
 ¶ pacem, & concordiam efficiendam; remouet tristitias, inuidias, discordias,
 ¶ pugnas domesticas, & ciuiles, & quoniam illa est amicitia perpetua, perpe-
 ¶ tuitatem quoque tribuit omnibus ipsam admittentibus. Quæ igitur virtus
 ¶ magis propria est Regum, quàm quæ omnium est Regina virtutum? Quæ
 ¶ magis amabilis, quàm quæ tristes lætificat, pacificat conturbatos, dissi-
 ¶ dentes reconciliat, & stabilitatem & firmitatem dat Regnis? Quis eadem de-
 ¶ struit ac vastat, nisi amoris defectus? & quis eadem exterminat, nisi chari-
 ¶ tatis absentia? Dauidis charitas coniunxit duodecim tribus Israel, quæ an-

ca. amidebant, & ad vnum caput reduxit: cuius defectus in eius successori-
 bus eadem disiunxit perpetua dissensione. Cum enim peterent a Roboã fi-
 lio Salomonis, vt d *aurisimum iugum immineret, quod Salomon imposuerat.*
Roboã misit consilium cū senioribus, qui assistebant coram Salomone Patre eius, cū
adhuc vinceret. Qui dixerūt ei: si hodie obca: eris populo huic, & serueris, & petiti-
one eorū cesseris, locus tuusque fuerit ad eos verba lenia, erit tibi serui cunctis diebus. At
 Roboam prudentia destitutus, & charitate frigidus, eorum consilium re-
 tectit, quod tamen ab his virtutibus dictabatur: sed consulens adolesecetes, qui
 nutriti fuerant cum eo, etiam harum virtutum vacuos, respondit populo,
 cum visceribus Tigridis, & tanquam crudelis tyranni d *pater meus posuit su-*
per vos iugum graue, ego autem addam super iugū vestrum: pater meus cecidit vos
flagellis, ego autem caedā vos scorpionibus. Ob quod adeo leuerū responsū, ita
 populus est indignatus, vt ex duodecim tribubus, decem contra illū rebel-
 lauerint, & Regem sibi alium extraneum elegerint: ita vt ob amoris & le-
 nitatis defectum Roboam amiserit decem Regni sui partes, quas facile re-
 tinuisset, si lenitatem & charitatem fuisset amplexus. O charitas, virtutum
 Regina, quæ Regna conseruas & vnita tenes Imperia! inclinans Reges vt
 prudenter aliquando populo *seruiant*, qui alias deberet ipsis seruire; & ei-
 dem *obediant*, qui deberet alias ipsis obedire: hac enim via illorum volunta-
 tem ad se alliciunt, vt semper ipsis seruiant, & obediant cum amore e *seruite*,
 inquit Apostolus, *inuicem per charitatem Spiritus;* & sic suauius alijs impera-
 bunt. Quis hoc medium seruiendi adinuenit, ad benè imperandum? Et o-
 bediendi, ad regnandum? Consilium certè est & illius Domini adinuentio,
 qui cū esset Rex Regum & dominus dominantium, dimisit se (vt ipse met
 sic) ad *ministrandum* & obediendum seruis suis. Contra quàm Reges Gen-
 tium, qui Maiestatem suam in eo ponunt, vt cū Imperio subditis suis imperēt.
 Intelligant itaque Reges Christiani, non esse officij sui solū regere & im-
 perare; sed seruire etiam & obedire. Non enim regere & imperare debent
 pro suo libitu; sed ita id præstare, vt in eo seruiant & obediant Deo: ex cu-
 ius voluntate & imperio, gubernādos gubernare debent, & imperare quod
 iubent. Neque imperare debent, quod ipsis solis est commodum; sed quod
 etiam subditis. Nam officium gubernatoris non tendit præcipuè ad bonum
 gubernantis, sed etiam ad gubernandorum commodum. In hoc igitur ser-
 uit illis, ac ministrat, quod eos, ad maiorem ipsorum vtilitatem, secundū
 leges gubernat. Quod totum charitas ipsa præstat, quæ vt Apostolus ait, g
non querit quæ sua sunt: h sed quæ aliorum. Non fugit subditōrū sangui-
 nem, vt eo saturetur: sed suum offert, vt hono-
 rem illis, facultates, & vi-
 tam adferat.

Amor regna
 iungit, et
 mor scindi
 d 3. Reg. 12.
 4.

d 3. Reg. 52.
 11.

Serui ut im-
 peres, obedi
 ut regnes.
 c Gal. 5. 13.

Eccl. 22. 26.

Reges Deo
 seruiant.

g i. Cor. 13. 5.
 i Phil. 2. 4.
 sanguinem
 non auferat,
 sed of-
 ferant.

§ II. *Misericordia, mansuetudo, & clementia.**Misericordia.**Mansuetudo.*

2. 2. 9. 157.

a. 1.

Clementia.

a Eccl. 3. 19.

b Pro 20. 28

Li. 1. de clem

entia c. 19

*Amor ars**munitif-**sima.*

c. 1. Mach. 2.

57.

*Dauid**Rex per Mi-**sericordiam*

d Isa. 2. 4.

*Rex cogatur**ad punien-**dum.*

EX dictis satis aperte constat, tres virtutes plurimum iuuare charitatem in modo suæ gubernationis; *Misericordiam* scilicet, quæ miseris compatitur delinquentium, eò quòd illi sint proximorum miserimi; *mansuetudinem* quæ iræ impetus reprimat, etiam cum delicta eam prouocant, & seueram exigunt ultionem; & *Clementiam*, quæ, teste S. Thoma, suppliciorum seueritatem moderatur ex miseratione imbecillitatis reorum. Hæ tres virtutes valde amabiles reddunt Reges & Gubernatores: omnes enim illæ indicio sunt, quòd illi ament, & beneficijs quæ ab eis proueniunt, obligantur illi ad redamandum, quibus illa conferuntur: iuxta illud Ecclesiastici: *a fili in mansuetudine opera tua perfice, & super hominum gloriam diligere*: qui propterea valde gaudebunt, quòd tua gubernatio continuetur, & propterea Salomon dixit: *b misericordia & veritas custodiunt Regem, & roboratur clementia thronus eius*. Eodem spectat Senecæ sententia dicentis: *Regem clementem non indigere custodibus*: eò quòd ipsa clementia eum custodiat, & arcem maximè inexpugnabilem, esse *amore* subditorum. Quod totum sufficienter confirmat exemplum Regis cuiusdam misericordis, clementis, & mitis, de quo sacra scriptura dicit, quòd proximo capite retulimus, *c Dauid in sua misericordia consecutus est sedem regni in secula*: ita ut non illud amiserit, sicut Saul. Adfert autè magnam admirationem, quòd cum Dauid fuerit adeò excellens in humilitate, fortitudine, & zelo; in oratione & familiari cum Deo consuetudine alijsq; clarissimis virtutibus: *misericordia* tamen tribuatur: quòd regnum fuerit consecutus cum diuturnitate & firmitate. Ut hinc constet, quanti Deus D.N. virtutem hanc in regibus faciat: desiderans ita illos zelum habere *Iustitiam*; ut, quòd in ipsis est, potius ad *misericordiam* propendeant. De qua & ipse plurimum gloriatur, manifestans omnipotentiam suam potius in *miserando* & condonando: quàm in puniendo: nec vult mortem peccatorum, sed ut peccatis mortui, Deo ipsi viuant: pluraque peccata lenitate suæ clementiæ impedit, quàm terrore Iustitiæ. Et cum hac est ipsi utendum, id facit, quasi à nostra pertinacia *coactus*; fertq; grauius, se ita cogi ad puniendum, dicens quòd refert Isaias: *d Heu* (quæ vox internum quendam sensum indicat) *vindicabor de inimicis meis*. Hunc ergò in modum vult ipse, Reges & Gubernatores honori sibi ducere, quòd sint clementes ac misericordes: suamq; potestatem non tam in afficiendis supplicio reis ostendere, quàm in eorum delictis præueniendis & reparandis. Ad quòd si minæ sufficiant, non veniant ad punitionem: & quando hanc adhibere erit necesse, id faciant, quasi *coacti* ab officij obligatione, qua tenentur Iustitiã administrare: sed simul doleant, quòd videant, se ad eam seueritatẽ tunc teneri: dicentes cum altero illo Imperatore, qui magnam gloriam in eo ponebat, quòd valde esset clemens: *o si non scirem scribere,*

ne ten-

ne sententiam hanc mortis mei subditi subcriptione mea confirmarem.
 SED videamus nunc quamnam fuerit maxime insignis misericordia Dauid propter quam throni sui firmitatem est adeptus: nam S. Augustinus duo precipua huius virtutis opera indicat, quæ Christus D.N. commendauit illa sententia, *e dimittite & dimittentur vobis. date & dabitur vobis.* Primum opus est, acceptas ab inimicis iniurias remittere; secundum, dona distribuere egentibus. Et quamuis Dauid in utroque opere excelluerit, multo magis tamen in primo, quod est gloriosius: quo se ostendit misericordem in Saulem, crudelem aded suum hostem & persecutorem, remittendo illi acceptas ab eo iniurias, non se vlciscendo, quando facile potuit; seruiens illi in ijs, quæ imperabat; deflens amarè eius mortè quasi illa non fuisset medium, quo ipse ad regnū perueniret: eadem etiam clementia vsus est cum *Semes*, condonans ei grauissimas iniurias ab eo acceptas, ed quod se humiliasset, culpamq; suam deprecatus esset. Et quod magis mireris, Rex aded misericors & clemens in suos hostes, ostendit in eisdem etiam misericordiam, vlciscendo cū zelo Iustitiæ iniurias ab alijs eisdem illatas: volens vt zelus, in hoc misericordiæ subseruaret, puniendo iniuriam qua ipsius hostis fuerat affectus; & ita iussit interfici eū, qui dicebat, *g occidisse se Saule, & alios duos, qui h caput Isbofer ipsi æmuli amputauerant; ipsiq; obtulerant, credentes, magnum obsequium se ei in eo præstitisse.* Quo exemplo docuit Reges esse misericordes in ferendis iniurijs sibi illatis; iustos verò in puniendis proximo illatis; *disimulantes* interdum clementer, quæ in ipsos hnt, & *vlciscetes* cū Iustitia, quæ innocenribus proximis, etiam ipsorū aduersarijs, irrogantur. Nā in primo ostendūt, se esse passionum suarū dominos; & iram suam, ac vindictæ appetitum benè frænatum habere: in posteriori verò ostendunt, se habere purum zelū Iustitiæ: siquidem puniunt idem delictū, ex quo aliquod ipsis oriebarat emolumentum. Et ex vtraq; parte reddunt sese amabiles, gloriosos, beneq; fortunatos, quemadmodum S. Aug. his verbis benè perpendit: Imperatores Christiani vocantur *felices*, si cū Iustitia gubernant; si tardiores sint in proprijs iniurijs vlciscendis; & faciles in cōdonandis; si vindictā exercent, nō vt suæ iræ satisfaciatis; sed, quia ita opus est ad bonū Reip. gubernationem, & conseruationem, & si quod delictum condonant, non sit, vt flagitium maneat impunitū; sed propter maiorem spem emendationis, si pænas & supplicia rigorosa, quæ sæpè non possunt euitari, emolliunt & mitigant misericordiæ suauitate, & aliorū beneficiorum copia, si optant & student potius esse dominos sui ipsorum, quam aliorum, & imperare effrenibus suis appetitionibus, potius quàm dominos esse mundi, ac denique si hæc omnia faciant, non inanis gloriæ cupiditate, sed amore vitæ æternæ. Hæc S. Augustinus: quibus docet modum, quo zelus & clementia actiones suas debeant exercere.

Serm. 50. de verb. Domi c Luc. 6.37.
 Dauid iniurias remisit.
 1. Reg. 24.5. & 6.29.6.
 2. Reg. 19. 20.23.
 Inimicorum suorum iniurias vlciscit.
 2. Reg. 1. 10.15.
 h. 4. 7. 12.
 Tuas perfer, alienas compeste iniurias.
 Li. 5. de ciu. c. 24.
 c c
 c c
 Zelus clementia temperetur.
 c c
 c c
 c c
 c c
 c c
 c c

I.

Occasio peccandi & rei merita expendenda.

11. Reg. 14.
24. 44.
Lib. 1. in 2.
Reg. 14.

”

”

”

Peccata malitia ad se plus tolerari possunt.

k 3 Reg. 2.

13. Reg. 20.
31.

Clementia Iustitiam non perturbet.

Est tamen operæpretium alia quoque documenta addere. *Primum* est, clementiã debere præcipuè eminere in delinquentes ignorantia, aut inadvertentiã, aut in aliqua valde virgente occasione. Quia hæ circumstantiã valde diminuunt culpam, & merito movent ad misericordiam, & ad Iustitiã severitatem moderandam. Idque multò adhuc magis, cum ante tale delictum, vitam duxerunt *inculpata*, aut insignes fuerunt *benefactores*. Quemadmodum apparet in casu Saulis in filiũ suũ Ionathan, qui etiã prodigiosã victoriã quandam obtinisset, nihilominus fuit ad mortem damnatus, ed quòd ordinem ab ipso toti exercitui propositum, nõ servasset. Sed impediuit populus sententiã executionem, dicens: *in ergone Ionathas morietur, qui fecit salutem hanc magnã in Israel*. In quã verba ait S. Gregorius: in examinandis reis attendendã sunt *occasion*es culparum, & peccantium *merita*: sicut fecit populus in hoc casu. Non enim dixit non morietur Ionathas, quia filius Regis est: sed quia fecit salutem hanc magnam in Israel. *Cum ergo magni viri cadunt, communi iudicio trahendi non sunt: quia priora opera promerentur, ut posteriorum gravitas lenigetur.* Et tunc clementiã benè collocatur, absque iniuria Iustitiã. Aliã possunt esse causã clementiã ostendendi in eos, qui ex malitia peccaverunt, in duobus illis casibus, in quibus David illa usus est: remittens *Semei* culpã, ed quòd opportunè eã deprecatus fuerit, tempore magnæ lætitiã, quando scilicet David recipiebat regnum, quod amissum existimabat: & coniuvens Generali suo, Duci *Ioab*, cum proditorie duos alios Duces se meliores occidisset: quia tunc non inveniẽbat in se vires, & opportunitatem eum puniendi: & quia multa auxilia, & subsidia militaria ab eo acceperat. Sed non tamen oblitus est *zeli iustitię*: nam ante suã mortẽ comisit Salomoni filio suo, ut viã & rationẽ inueniret, hæc delicta nõ relinquendi impunita. Satis verò apparuit, ipsũ nõ fuisse irã spiritu promotum, siquidẽ ea delicta sustinuit pertotam vitam: dedit verò hoc monitum, cũ iam esset *proximus morti*: quo tempore Rex aded pius, Deoque coniunctus nõ potuit aliud motiuum habere, quã zelum iustitiã. Denique qui clementiã & misericordia maximè gloriantur, attendere debent diligenter, ne hæc ipsa virtus, sit illis laqueus sathanæ, ad voluntatem Dei transgrediendam, & Iustitiã leges violandas: quemadmodum euenit Regi Achab, quem Syri deceperunt astutẽ, ut illis parceret: *laudimus, inquit, quod Reges domus Israel clementes sint: ponamus itaque saccos in lumbis nostris, & funiculos in capitibus nostris: & egrediamur ad Regem Israel forsitan salvabit animas nostras*. Quod ita euenit quidem, sed hæc clementiã cõtra Iustitiã: recidit in caput ipsius Achab. Habeat igitur clementiã quidem proprium suum locum apud Reges; sed simul suã relinquat zelo Iustitiã, dans operam, ut ita simul se habeant, ut mutuo sibi non aduersentur quemadmodum magis particulariter dicitur, quando de Iudicibus agemus.

CAPVT